

Eenoog in haar dagrust plaats in een kelder. Foto André ten Hoedt.

Eenoog, een boomarter om respect voor te hebben

Al jaren wordt er onderzoek verricht naar de boomarters op de Veluwezoom en het is voor de onderzoekers een genot om deze sierlijke dieren in het veld tegen te komen. Het wordt extra bijzonder als een individu herkenbaar is en op die wijze min of meer gevolgd kan worden. Op de Veluwezoom zijn twee boomarters die aan gedrag of lichaamskenmerken relatief eenvoudig herkenbaar zijn. Een van deze speciale boomarters is Eenoog.

Vilmar Dijkstra

Het rechteroog van deze boomarter is zo'n beetje dichtgegroeid en werkt niet meer of is niet meer aanwezig. De eerste keer dat Eenoog herkenbaar opdook, was

op 6 mei 2007. Toen werd zij in territorium de Weversberg twaalf meter hoog in een holte in een beuk betrappt (zie foto 2) door Erwin van Maanen. Zij was daar niet zon-

der reden. Op 27 april was met behulp van een boomcamera geconstateerd dat er een jonge boomarter van circa twee weken oud in de holte lag.

De foto's uit 2007 geven het idee dat de wond nog niet heel oud is, maar ook niet vers. Een jaar eerder (1 april 2006) werd in dezelfde boom een boommarter waargenomen met twee gezonde ogen. Op een aantal foto's is te zien dat ook de kin een wond heeft. Waarschijnlijk is ze bij het binnengaan van een holte verrast door een bosuil, die met een poot haar oog en kin heeft verwond.

Handicap Na constatering van de handicap vraag je jezelf af of het vrouwtje een kans maakt om het jong van voldoende voedsel te voorzien of zelf te overleven. Een boommarter jaagt voornamelijk op de grond, maar een belangrijk deel van het voedsel in het voorjaar haalt een boommarter uit de boom- en struiklaag in de vorm van eieren, (jonge) vogels en af en toe een (jonge) eekhoorn. De soort is geëvolueerd tot een zeer behendige klimmer. Ter illustratie: in hetzelfde territorium observeerde ik in het voorjaar van 2000 hoe een vrouwtje in het donker een al jaren dode holle beuk verliet (waarin drie jongen lagen). Dit deed ze door op circa 25 meter hoogte vanaf de breekbare takken in de kroon een flinke sprong van circa vier meter naar een verder staande beuk te maken. Met maar één werkend oog, zie je geen diepte en wordt je als springer en jager beperkt in je mogelijkheden. Ook aartsvijanden als vos merk je minder snel op.

Het jong van Eenoog leed er blijkbaar niet teveel onder. Toen het op 1 juni 2007 werd

waargenomen, zag het er ogenschijnlijk gezond uit. Daarna verhuisde het kleine gezin en werd het niet meer teruggezien.

Gewond De jaren erna werd met extra belangstelling op en rond de Weversberg gekeken om Eenoog terug te vinden. Zonder succes en ik had haar inmiddels al 'afgeschreven'. Maar 22 januari 2010 dook er onverwacht bewijs op dat Eenoog nog in leven was. Tijdens de jaarlijkse wintertellingen van vleurmuizen op de Veluwezoom, die worden uitgevoerd door Gerhard Glas en enkele medewerkers van Natuurmonumenten, werd een bezoek gebracht aan de kelder bij pannenkoekenrestaurant de Carolinahoeve. Deze hoeve ligt in of aan de rand van territorium de Weversberg. In het in de grond verzonken voorportaal van deze kelder werd een marter aangetroffen die aan een oog gewond leek en apathisch en rillend bleef liggen. Het voorportaal kan pas bereikt worden na het verwijderen van een zwaar metalen rooster. Men was bang dat het dier de kelder niet meer uitkon en ernstig verzwakt was. Na telefonisch overleg raadde ik de vleermuistellers aan het dier verder met rust te laten en te voorzien van een pannenkoek (ze waren tenslotte bij een pannenkoekenrestaurant) en water en het rooster terug te plaatsen. Naast een pannenkoek werden nog hondenbrokken en twee kippeneieren door het restaurant gedoneerd.

Ik had zelf pas de volgende dag de mogelijkheid om poolhoogte te nemen. Maar de mededeling dat het ging om een mar-

ter met een gewond oog deed wel mijn hartslag versnellen... Zou het Eenoog zijn? Men wist niet om welke martersoort het ging en sinds een paar jaar komen aan de rand van de Veluwezoom ook steenmarters voor. Hoe groot is de kans dat er in hetzelfde territorium een steen- of boommarter opduikt met een oogprobleem? Die kans is zeer klein, maar toch aanwezig. De volgende dag bleek de kelder marterloos, maar ook de pannenkoek en de hondenbrokken waren verdwenen. De eieren lagen er nog. In de kelder lagen wel marteruitwerpselen. De door de vleermuistellers gemaakte foto's laten echter onomstotelijk zien dat het om Eenoog gaat. Eenoog presteert het dus om al 2,5 tot 3,5 jaar gehandicapt door het leven te gaan. Voorwaar een knappe prestatie!

Sneeuw Ik vermoed en hoop dat er naast de handicap niet zoveel mis is met Eenoog. Als je de kelder inkomt, begrijp je meteen waarom zij deze kelder als dagrustplaats gebruikt. Hoewel het buiten vroom, was het in het voorportaal en de kelder relatief warm. Vermoedelijk gebruikt zij de kelder om haar energie-uitgave te minimaliseren. Met haar handicap is dat nog belangrijker dan voor een boommarter met twee goede ogen. Het apathische en het rillen is misschien te verklaren door het feit dat ze overrompeld is door de mensen om haar heen en voorzichtig afwacht wat er gaat gebeuren. Het kan natuurlijk ook zijn dat de jaren inmiddels gaan tellen en dat haar leeftijd (minimaal vijf jaar oud) gecombineerd met haar handicap en de langdurige kou en sneeuw ervoor zorgt dat zij toch verzwakt is.

Nu bekend is dat Eenoog in ieder geval in januari 2010 nog leefde, zal met meer aandacht gezocht worden naar de dagrust- en nestplaatsen in haar territorium om proberen vast te stellen hoe het haar vergaat.

Vilmar Dijkstra, boommarteronderzoeker,
vilmar.dijkstra@zoogdierverseniging.nl

Eenoog in een holle beuk in territorium de Weversburg. Op deze foto uit 2007 is duidelijk te zien dat het rechteroog is dichtgegroeid. Foto Erwin van Maanen